

مروون کرچا

(ضرب المثلها، کنایه‌ها، چیتان و اشعار مازندرانی)

نویسندگان:

مریم خرمی - مریم صفریان گلیردی

نشر مهربان نیکا

۱۳۹۷

سرشناسه	: خرمی، سیده مریم، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: مروون: (ضرب‌المثل‌ها، کنایه‌ها، چیستان و اشعار مازندرانی) // نویسندگان مریم خرمی، مریم صفریان‌گلیردی.
مشخصات نشر	: نکا: مهربان نیکا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۳ص: جنول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۲۵-۷۸۷-۹
و: بیت ف: ست	: قیفا
ریمی	
عنوان دیگر	: ضرب‌المثل‌ها، کنایه‌ها، چیستان و اشعار مازندرانی.
روضوع	: ضرب‌المثل‌های مازندرانی
موضوع	: Proverbs, Mazandarani
شناسه افزوده	: صفریان، مریم، ۱۳۵۵ -
رده بندی د.ع.	: ۳۲۶۹PIP / ۲۵خ۲۱۳۹۹
رده بندی دیویی	: ۸۰۳/۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۲۵۰

مروون رچا

نویسنده: مریم خرمی و مریم صفریان‌گلیردی

آوانگار و ویراستار: مختار عظامی

عنوان نشر: مهربان نیکا

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۷

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نشانی انتشارات: نکا- صندوق پستی: ۱۱۷-۴۸۴۱۵

تلفن: ۱۳۴۷۲۳۶۴۰ - ۰۹۱۱۱۵۷۲۶۳۷

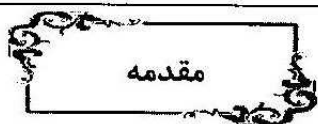
سایت: www.mehrabannika.com

Email: mehrabane.nika91@yahoo.com

حق چاپ محفوظ است.

فهرست

۷	 سخن ناشر
۹	 آجان خدا
۱۱	 مقدمه
۱۲	 زبان مازندی
۱۲	 پراکندگی ربانی
۱۳	 لهجه‌ها
۱۵	 آثار از میان رفته زبان ربی
۱۶	 یا رئوف، یا رحیم
۱۷	 ضرب المثل‌های مردم سازه و حومه
۱۶۴	 دوبیتی
۱۶۴	 امیرپازواری
۱۶۶	 ترانه‌ی محلی
۱۷۲	 چیستان مازنی
۱۷۳	 چیستان

به نوم اون خادایی که رحیمه (به نام خدایی که رحیم است)
ون جه مهروون تر من ندیمه (از اون مهربانتر من ندیدم)

ضرب‌المثل‌ها یا تمثال‌های مازندرانی که در این مجموعه جمع‌آوری شده است گفته‌های بار و مادر عزیز و مهربان (پدر) سید قربان خرّمی - سیده فاطمه نورانی (مادر) در خانه بوده و سعی شده که همانگونه که آنها بیان و تلفظ می‌کردند نوشته شود. با داشتن این تمثیل‌ها شاید بتوانم گوشه‌ای از محبت و صمیمیت آنان را جبران کرده باشم.

ما (نویسندگان این کتاب) مازندرانی هستیم و دلمان برای آداب و رسوم و سنت‌های این مرز و بوم سرسبز و زیبارو پرمی کشد. مازندران، جایگاه مردان بزرگی چون نیما یوشیج و ابن شهر آشوب و ارشد کمانگیر است.

مازندران سرزمینی اساطیری است دارای گرایش‌ها و لهجه‌های متفاوت، که اکثر مردم آن به زبان مازندرانی تکلم دارند. پراکندگی این زبان در نیمه شمالی این کشور است و به جز استان مازندران که نام این زبان از آن گرفته شده در بخشی از استان‌های گلستان، تهران و سمنان نیز رواج دارد. برای ایل‌های کوچ‌نشین که در شمال ایران ساکن شده‌اند نیز مازندرانی زبان هستند.

ضرب‌المثل‌های مازندرانی گونه‌ای از بیان اندیشه است که معمولاً تاریخچه و داستانی پندآموز در پس بعضی از آن‌ها نهفته است. بسیاری از این داستان‌ها از یاد رفته‌اند. با این حال، در سخن به‌کار می‌رود.

ضرب‌المثل‌های مازنی برگرفته از داستان‌ها و اتفاقاتی است که رخ داده ولی نه تنها برخی از این اتفاقات به دلیل مکث نبودن از یاد رفته بلکه خود ضرب‌المثل مازندرانی نیز به دلیل صحبت نکردن با این زبان رو به فراموشی است. هدف از نگارش این کتاب زنده نگه داشتن ضرب‌المثل‌های مازنی است. ما این کتاب را تقدیم به نسلی می‌کنیم که فقط می‌دانند مازنی هستند و ضرب‌المثل‌های مازنی را نشنیده‌اند.

زبان مازندرانی

زبان مازندرانی (مازنی) مازرونی، تبری، طبری، گلکی) نام یکی از زبان‌های ایرانی شمال‌غربی است که در گروه زبان‌های کناره دریای خزر قرار دارد. این گروه شامل زبان‌های زازاکی، گورانی، تاتی، تالشی، گیلکی، مازندرانی و سمنانی می‌باشد که از دیدگاه تاریخی به زبان پهلوی اشکانی وابسته‌اند. زبان مازندرانی از غرب با گویشوران گیلکی، از جنوب با گویشوران تاتی و از شرق و جنوب شرق با گویشوران ترکمنی و فارسی همجوار است و در درون خود دارای گونه‌هایی است.

مردم مازندران زبانشان را «گلکی» نیز می‌نامند، البته برخی این نام را «اشبیه رایج» قلمداد کرده، نام این زبان را عیناً «مازندرانی» یا «تبری» می‌کنند.

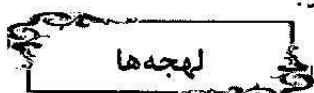
پراکندگی زبانی

این زبان در

۱. استان مازندران تا روستای زوار بخش نشتارود شهرستان تنکابن
۲. مناطق غربی استان گلستان مانند بندرگز، کردکوی، گرگان

۳. مناطق شرقی و شمالی استان تهران مانند فیروزکوه، دماوند، رودبار قصران

۴. مناطق شمالی استان سمنان مانند شهمیرزاد، چاشم، فولاد محله
۵. همچنین در بین برخی از ایلات و عشایر همچون الیکایی‌های گرمسار رواج دارد.

بررسی کارشناسان در جلگه‌ها و سپس نواحی کوهستانی موجب شناسایی دوازده لهجه مختلف، رمان‌زبان شده است:

۱. منطقه کدکوی شامل هزار جریب شرقی، شاه کوه زیارت، بالاجاده، رادکان، گز شرقی و غربی و روستاهای غیر ترکمن نشین از زنگی محله گرگان و چهاردانگ تا گلوگاه.

۲. منطقه بهشهر و نکا: شامل - هار - بگه هزارجریب از سورت تا کیاسر و روستاهای مناطق جلگه‌ای از گلوگاه شاه‌کیله تا انتهای منطقه قره‌طغان و رودخانه نکارود.

۳. منطقه ساری: شامل چهاردانگ از کیاسر تا کوهستان‌های دودانگه، جلگه‌های مابین میان دورود و جلگه‌های مناطق غربی تجن رود تا جویبار.

۴. منطقه قائم‌شهر: شامل مناطق کوهستانی فیروز کوه، سوادکوه و روستاهای جلگه‌ای حد فاصل بین کیاکلا، جویبار و روستاهای کوهپایه‌ای بیشه سر.

۵. منطقه بابل: از مناطق کوهستانی چلاو آمل تا بندپی، امامزاده حسن در سمت غربی آلاشت و نواحی جلگه‌های حد فاصل فریدونکنار، بابلسر، بهنمیر، کیاکلا تا روستاهای کوهپایه‌ای کهنه خط، گنج افروز و بابل کنار.

۶. منطقه آمل: از کوهستانهای بندپی تا چلاو، لاریجانان، نمارستاق و کلارستاق آمل تا حوالی امامزاده هاشم و جلگه‌های دو سمت هراز، دشت سر، محمودآباد و کوهپایه‌ها و جلگه‌های جاده چمستان، میان آمل و نور.

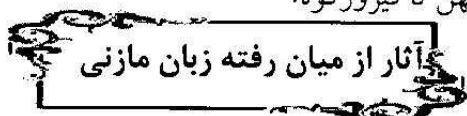
۷. منطقه زرین شهر: شامل بخشی از روستاهای بیرون بشم، کجور، محال ثلاث، جلگه‌های حد فاصل سرخ رود تا رودخانه چالوس، ۸. چالوس و تنکابن شرقی: شامل مناطق کلارباستانی، برخی از روستاهای کوهپایه‌ای منطقه بیرون بشم و لنگا و نواحی جلگه‌ای از آب چالوس و عباس‌آباد و رودخانه نشتا به مرکزیت عباس‌آباد.

۹. تنکابن مرکزی: شامل لهجه‌های هراز و سه هزار و خرم‌آبادی و گلیجانی و چالکش یعنی جلگه‌های حد فاصل آب نشتا تا آب شیرود.

۱۰. منطقه علی‌آباد کتول: شامل نواحی روستایی کوهستانی شمال شاهوار و مناطقی چون کتول، پیچک محله، محمودآباد، فاضل‌آباد و جلگه‌های غیرترکمن نشین بلوک استارآباد قدیم.

۱۱. منطقه قصران باستانی: شامل مناطق اوشان، فشم، شمشک، گاجره و روستاهای کوهپایه‌ای توچال تا مناطق غربی رودخانه جاجرود.
۱۲. منطقه دماوند: شامل نواحی کوهستانی شهرستان دماوند،

رودهن، بومهن تا فیروزکوه.

۱. ر زبان نامه از اسپهبد مرزبان بن رستم (سده‌ی چهارم) که متن تبری زبان دست‌نویسته و دو ترجمه فارسی از آن به جا مانده است.
 ۲. نیک‌ی نامه، دیوان شعر همین اسپهبد که ابن اسفندیار در تاریخ طبرستان از آن به عنوان «دساور نظم طبرستان» یاد کرده است.
 ۳. باوند نامه تاریخ طبرستان به شعر بوده که در میانه‌ی سده‌های پنجم و ششم گردآورده بودند.
 ۴. شکره در نوروزنامه خیام از آن نام برد شده است.
- نگارندگان این کتاب به عنوان یک مازندرانی، به زبان رفته مازنی زبان زیبای مازنی، مجموعه اشعار دوبیتی و ضرب‌المثل‌های مازنی را به قام آورده‌اند.